

Tomasz Bilski

Wybrane aspekty wsparcia finansowego dla rolników

Acta Scientifica Academiae Ostroviensis nr 21, 94-124

2005

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Tomasz Bilski

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
Świętokrzyski Oddział Regionalny

WYBRANE ASPEKTY WSPARCIA FINANSOWEGO DLA ROLNIKÓW

Nowe zasady gospodarki rynkowej, w sposób zasadniczy wprowadzenie w 1990 r. zmieniły dotychczasowe warunki w rolnictwie oraz przemyśle rolno-spożywczym. Wysoka inflacja, wysokie stopy procentowe spowodowały, że rolnicy ograniczyli korzystanie z kredytów komercyjnych, zarówno na bieżącą działalność produkcyjną, jak i na inwestycje. Pojawiły się również coraz większe trudności ze spłatą wcześniej zaciągniętych kredytów.

W 1991 r. liczba rolników nie spłacających kredyty i odsetki oszacowana została na poziomie ponad 21,5 tys., a ich zadłużenia na 25,5 mln zł. Pogarszająca się sytuacja w rolnictwie wymusiła rozwiązania systemowe w dziedzinie kredytowania, co miałyby umożliwić rozpoczęcie restrukturyzacji rolnictwa jako działu gospodarki narodowej.

Początki działań sięgają lutego 1992 r., przyjęto wtedy program działań w zakresie ogólnej polityki rolnej. Następstwem tego był przyjęty przez ówczesny rząd dokument „Szanse dla wsi i rolnictwa”

Potrzeby przemian strukturalnych przyczyniły się do utworzenia Funduszu Restrukturyzacji i Oddłużenia Rolnictwa (FRiOR). Powierzono mu funkcje interwencyjne na rynku kredytowym dla rolnictwa i gospodarki żywnościowej oraz zadanie restrukturyzacji zadłużeń z tytułu zaciągniętych kredytów. FRiOR miał być instrumentem stabilizacyjnym zasady finansowania w rolnictwie. Poprzez Fundusz były finansowane te gałęzie produkcji rolnej, przetwórstwa rolno-spożywczego oraz usług w rolnictwie, które gwarantowały bezpieczeństwo żywnościowe kraju oraz konkurencyjność artykułów rolno-spożywczych na rynkach zagranicznych. Dysponentem Funduszu był Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej Fundusz działał za pośrednictwem banków, na podstawie zawartych z nimi umów.

Źródłem finansowania FRiOR były :

- środki pochodzące z oprocentowania rezerw obowiązkowych odprowadzanych przez banki do NBP,

- środki przeznaczone na restrukturyzację i modernizację rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego, infrastruktury techniczno-produkcyjnej wsi,
- środki pochodzące ze spłaty pożyczek z odsetkami, udzielanych ze środków Funduszu

Możliwości korzystania z FRiOR mieli zarówno rolnicy indywidualni jak i osoby fizyczne, prowadzące działalność gospodarczą, spółki cywilne, spółki prawa handlowego oraz fundacje prowadzące działalność w zakresie produkcji rolnej, rolnicze spółdzielnie produkcyjne, spółdzielnie mleczarskie, i spółdzielnie ogrodniczo -pszczelarskie.

Do głównych zadań Funduszu należały:

- wykupy wierzytelności,
- pomoc w ich spłacie poprzez np. wydłużenie okresu spłaty obniżenie oprocentowania,
- udzielanie kredytów naprawczych i modernizacyjnych,
- udzielanie gwarancji i poręczeń dla kredytobiorców nie mających odpowiedniego zabezpieczenia majątkowego,

W 1992 r. FRiOR wydał 172,8 mln zł , natomiast w 1993 r. około 225,8 mln zł .

Działalność Funduszu Restrukturyzacji i Oddłużenia Rolnictwa zakończyła się z chwilą powołania Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, tj. z dniem 19 stycznia 1994 r. Agencja przejęła środki finansowe i inne mienie byłego Funduszu oraz wszystkie jego zobowiązania i wierzytelności finansowe.

Do zadań Agencji należy wspieranie:

- 1) inwestycji w rolnictwie, w przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach na rzecz rolnictwa,
- 2) przedsięwzięć warunkujących wykorzystanie posiadanej bazy produkcyjnej gospodarstw rolnych i działów specjalnych produkcji rolnej w celu rozpoczęcia, zwiększenia lub wznowienia produkcji,
- 3) poprawy struktury agrarnej,
- 4) przedsięwzięć tworzących nowe miejsca pracy dla mieszkańców wsi w obszarach gmin wiejskich i miejsko-wiejskich, a także miast do 20 tysięcy mieszkańców,

- 5) rozwoju infrastruktury techniczno-produkcyjnej miast do 5 tysięcy mieszkańców, wsi i rolnictwa, jak również inwestycji związanych z tworzeniem giełd i rynków hurtowych,
- 6) przedsięwzięć w zakresie podnoszenia lub zmiany kwalifikacji zawodowych mieszkańców wsi w obszarach gmin wiejskich i miejsko-wiejskich, doradztwa rolniczego i informacji rolniczej oraz wdrażania i upowszechniania rachunkowości w gospodarstwach rolnych, realizowanych przez organizacje rządowe, samorządowe i pozarządowe,
- 7) restrukturyzacji jednostek badawczo-rozwojowych działających na rzecz rolnictwa i gospodarki żywnościowej,
- 8) powstawania i rozwoju towarzystw ubezpieczeń wzajemnych w rolnictwie,
- 9) rozwoju infrastruktury informatycznej banków spółdzielczych, powstawania i rozwoju grup producentów rolnych i ich związków,
- 10) realizacji innych zadań wynikających z polityki państwa w zakresie rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego,
- 11) kształcenia mieszkańców wsi w szkołach wyższych poprzez udzielanie poręczeń spłaty kredytów studenckich zaciąganych na podstawie odrębnych przepisów,
- 12) rozwoju rolnictwa ekologicznego i edukacji w zakresie ekologii.

Agencja realizuje swoje zadania w szczególności przez:

- 1) dopłatę w pierwszej kolejności do oprocentowania kredytów bankowych,
- 2) udzielanie gwarancji i poręczeń kredytowych, określonych w planie finansowym.
- 3) zakup obligacji banków regionalnych, o których mowa w ustawie z dnia 24 czerwca 1994 r. o restrukturyzacji banków spółdzielczych i Banku Gospodarki Żywnościowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 80, poz. 369), emitowanych celem restrukturyzacji należności kredytowych zrzeszonych w nich banków spółdzielczych,
- 4) finansowanie wydatków związanych z rejestracją i wyposażeniem w środki techniczne grup producentów owoców i warzyw,
- 5) udzielanie pomocy na tworzenie funduszu operacyjnego dla wpisanych do rejestru uznanych grup producentów owoców i warzyw,
- 6) wypłacanie rekompensat finansowych z tytułu niewprowadzania do obrotu owoców i warzyw.

Podstawowy instrument pomocy krajowej z nowo powstałej instytucji stanowił jednak dopłaty do oprocentowania kredytów inwestycyjnych i obrotowych. Stosowane są one w dalszym ciągu, ale nie są one podstawową działalnością ARiMR.

Linie kredytowe realizowane przez FRiOR oraz następnie przez ARiMR:

1. Kredyt na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa (Symbol IP)

/wg stanu obowiązującego od dnia 18.02.2005 r./

O kredyt mogą ubiegać się:

- osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, z wyłączeniem emerytów i rencistów,
- osoby prawne,
- jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej.

Kredyt może być przeznaczony m.in. na:

- zakup, modernizację, adaptację, budowę i rozbudowę zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego,
- zakup i montaż maszyn, urządzeń i narzędzi,
- zakup, budowę, adaptację i modernizację sortowni, przechowalni, zamrażalni, chłodni i schładzalni, owoców i warzyw dla potrzeb zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego,
- budowę, zakup, instalację urządzeń i obiektów służących do zasilania w wodę, energię elektryczną, gaz i odprowadzenie ścieków w obrębie zakładu,
- budowę i modernizację oczyszczalni i podczyszczalni ścieków w zakładach przetwórstwa rolno-spożywczego,
- utwardzenie placów w zakładach przetwórstwa rolno-spożywczego,
- budowę i modernizację:
 - a) dróg łączących teren zakładu przetwórstwa rolno-spożywczego z siecią dróg publicznych,
 - b) dróg wewnętrznych w zakładach przetwórstwa rolno-spożywczego,
- budowę ogrodzeń w zakładach przetwórstwa rolno-spożywczego,

- zakup urządzeń i oprogramowania do zarządzania procesem produkcji.

Kwota kredytu nie może przekroczyć:

70% wartości nakładów inwestycyjnych w przetwórstwie rolno-spożywczym - nie więcej niż 8 mln zł, a w przetwórstwie mięsa, mleka lub ziemniaków na skrobię - nie więcej niż 16 mln zł na przedsięwzięcia w zakresie dostosowania prowadzonej działalności do wymogów sanitarnych i weterynaryjnych, obowiązujących w Unii Europejskiej, lub na wprowadzenie nowych technologii.

Różnica między wartością przedsięwzięcia inwestycyjnego, a kwotą udzielonego kredytu stanowi udział własny kredytobiorcy. Posiadanie udziału własnego musi zostać udokumentowane przez inwestora przed podpisaniem umowy kredytu w sposób wiarygodny dla Banku.

Oprocentowanie kredytu płacone przez kredytobiorcę nie może być niższe niż 3% w skali roku.

Kredyt może być udzielony maksymalnie na 8 lat z możliwością zastosowania 2-letniej karencji w spłacie kapitału. Okres spłaty kredytów zaciągniętych przez producentów drobiu może zostać wydłużony do 9 lat.

2. Kredyt na utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych przez osoby, które nie przekroczyły 40 roku życia (Symbol MR)

/wg stanu obowiązującego od dnia 18.02.2005 r./

O kredyt mogą ubiegać się osoby fizyczne, posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, które:

- w dniu zawarcia umowy kredytu nie przekroczyły 40 roku życia,
- posiadają wykształcenie rolnicze lub mają udokumentowany 3-letni okres pracy w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej o kierunku zgodnym z działalnością, na którą zostanie przeznaczony kredyt,
- mogą być rencistami, o ile prawo do renty ustalone zostało z tytułu częściowej niezdolności do pracy na podstawie przepisów innych niż przepisy o ubezpieczeniu społecznym rolników,
- nie są emerytami.

Kredyt może być przeznaczony m.in. na:

- zakup własności lub prawa wieczystego użytkowania działki lub działek rolnych wyodrębnionych geodezyjnie,
- zakup, budowę, rozbudowę, adaptację, modernizację budynków i budowli gospodarczych,
- zakup i montaż maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych,
- zakup stada podstawowego,
- zakup środków obrotowych niezbędnych na uruchomienie pierwszego cyklu produkcyjnego, pod warunkiem, że nie stanowią więcej niż 30% całkowitych kosztów przedsięwzięcia inwestycyjnego przyjętych w planie przedsięwzięcia inwestycyjnego,
- zakup lub budowę budynku mieszkalnego, o ile w gospodarstwie nie istnieje budynek mieszkalny i wnioskodawca lub jego małżonek nie posiada innego budynku mieszkalnego lub mieszkania, pod warunkiem, że koszt zakupu lub budowy takiego budynku nie przekracza 30% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, nie więcej jednak niż 50 tys. zł,
- zakup samochodów ciężarowych, dostawczych lub specjalistycznych wyłącznie dla potrzeb związanych z produkcją w działach specjalnych produkcji rolnej,
- budowę, zakup, instalację urządzeń i obiektów służących do zasilania w wodę, energię elektryczną, gaz i odprowadzenie ścieków w obrębie gospodarstwa,
- zakup, budowę, adaptację i modernizację pomieszczeń socjalnych w gospodarstwach,
- budowę zagrodowych oczyszczalni ścieków w gospodarstwach,
- utwardzenie placów w obrębie gospodarstw i działów specjalnych produkcji rolnej,
- budowę i modernizację dojazdów łączących punkty odbioru mleka w gospodarstwach rolnych z siecią dróg publicznych,
- budowę ogrodzeń,
- rekultywację gruntów rolnych,
- założenie plantacji wieloletnich,
- zakup, budowę, adaptację i modernizację myjni, obiektów do czyszczenia, sortowni, przechowalni, zamrażalni, chłodni i schładzalni owoców i warzyw, pakowni ziemniaków, owoców i warzyw, dla potrzeb gospodarstw rolnych.

Kredyt nie może zostać przeznaczony m.in. na: zakup maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych, które zostały wyprodukowane wcześniej niż trzy lata przed datą zakupu lub były już przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych.

Kwota kredytu nie może przekroczyć:

- 80% wartości nakładów inwestycyjnych składających się na przedsięwzięcie realizowane przez podmiot w gospodarstwie lub gospodarstwach rolnych, nie więcej jednak niż 4 mln zł,
- 70% wartości nakładów inwestycyjnych na działy specjalne produkcji rolnej, nie więcej jednak niż 8 mln zł.

Różnica między wartością przedsięwzięcia inwestycyjnego, a kwotą udzielonego kredytu stanowi udział własny kredytobiorcy. Posiadanie udziału własnego musi zostać udokumentowane przez inwestora przed podpisaniem umowy kredytu w sposób wiarygodny dla Banku.

Oprocentowanie kredytu jest zmienne i wynosi obecnie nie mniej niż 1,20% w skali roku.

Kredyt może być udzielony maksymalnie na 15 lat z możliwością zastosowania 2-letniej karencji w spłacie kapitału.

Procedura ubiegania się o kredyt:

- przygotowanie planu przedsięwzięcia,
- uzyskanie pozytywnej opinii Ośrodka Doradztwa Rolniczego właściwego dla miejsca realizacji przedsięwzięcia,
- złożenie w Banku wniosku o kredyt wraz z planem przedsięwzięcia, pozytywną opinią ODR oraz kompletem dokumentów wymaganych przez Bank.

3. Kredyt na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa przez grupy producentów rolnych powstałe na mocy ustawy z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. Nr 88, poz. 983) (Symbol GP)

/wg stanu obowiązującego od dnia 18.02.2005 r./

O kredyt mogą ubiegać się grupy producentów rolnych posiadające decyzję wojewody właściwego ze względu na siedzibę grupy o wpisie do rejestru grup, prowadzące działalność jako przedsiębiorca posiadający osobowość prawną.

Kredyt może być przeznaczony na realizację przedsięwzięć polegających m.in. na:

- zakupie, modernizacji, adaptacji budowie i rozbudowie budynków i budowli gospodarczych,
- zakupie i montażu maszyn, urządzeń i narzędzi wykorzystywanych do produkcji rolnej,
- zakupie stada podstawowego,
- zakupie, budowie, adaptacji i modernizacji elewatorów i silosów,
- zakupie ciągników, przyczep rolniczych, samochodów ciężarowych, dostawczych, specjalistycznych,
- zakupie maszyn i urządzeń wykorzystywanych do: uboju, chłodzenia lub mrożenia mięsa, suszenia liści tytoniu, suszenia chmielu,
- zakupie, modernizacji, adaptacji i wyposażeniu w niezbędny sprzęt, pomieszczeń lub obiektów, w których prowadzona będzie przez grupę producentów rolnych sprzedaż detaliczna,
- zakupie niezbędnego wyposażenia pomieszczeń zlokalizowanych na terenach giełd rolniczych lub rynków hurtowych, w których grupa będzie prowadziła sprzedaż hurtową oraz finansowanie opłat za korzystanie z tych pomieszczeń,
- zakupie, budowie, adaptacji i modernizacji myjni, obiektów do czyszczenia, sortowni, przechowalni, zamrażalni, chłodni i schładzalni, pakowalni owoców, warzyw i ziemniaków,
- budowie obiektów, zakupie, modernizacji i instalacji maszyn oraz urządzeń poprawiających gospodarkę energetyczną, wodno-ściekową i ochronę środowiska.

Kredyt nie może zostać przeznaczony m.in. na: zakup maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych, które zostały wyprodukowane wcześniej niż trzy lata przed datą zakupu lub były już przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych.

Kwota kredytu nie może przekroczyć 70% wartości nakładów inwestycyjnych na przedsięwzięcia realizowane przez grupę producentów rolnych, nie więcej jednak niż 8 mln zł lub nie więcej niż 16 mln zł na przetwórstwo mięsa.

Oprocentowanie kredytu jest zmienne i wynosi obecnie 1,75% w skali roku.

Kredyt może być udzielony maksymalnie na 8 lat z możliwością zastosowania 2-letniej karencji w spłacie kapitału.

Procedura ubiegania się o kredyt:

- przygotowanie planu przedsięwzięcia,
- złożenie we właściwym dla miejsca realizacji Ośrodka Doradztwa Rolniczego planu przedsięwzięcia inwestycyjnego wraz z decyzją właściwego wojewody o spełnieniu przez grupę warunków określonych w ustawie o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw, a także stosownego wypisu z rejestru grup,
- uzyskanie pozytywnej opinii Ośrodka Doradztwa Rolniczego właściwego dla miejsca realizacji przedsięwzięcia,
- złożenie w Banku wniosku o kredyt wraz z planem przedsięwzięcia, pozytywną opinią ODR oraz kompletem dokumentów wymaganych przez Bank.

4. Kredyt na utworzenie lub urządzenie gospodarstwa rolnego w ramach programu osadnictwa rolniczego na gruntach Skarbu Państwa (Symbol OR)

/wg stanu obowiązującego od dnia 18.02.2005 r./

O kredyt mogą ubiegać się osoby fizyczne, posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, z wyłączeniem emerytów i rencistów.

Kredyt może być przeznaczony m.in. na:

- zakup własności lub prawa wieczystego użytkowania działki lub działek rolnych wyodrębnionych geodezyjnie,
- zakup, budowę, rozbudowę, adaptację, modernizację budynków i budowli gospodarczych,
- zakup i montaż maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych,
- zakup stada podstawowego,
- zakup środków obrotowych niezbędnych na uruchomienie pierwszego cyklu produkcyjnego, pod warunkiem, że nie stanowią więcej niż 30% całkowitych kosztów przedsięwzięcia inwestycyjnego przyjętych w planie przedsięwzięcia inwestycyjnego,
- zakup lub budowę budynku mieszkalnego, o ile w gospodarstwie nie istnieje budynek mieszkalny i wnioskodawca lub jego małżonek nie posiada innego budynku mieszkalnego lub mieszkania, pod warunkiem, że koszt zakupu lub budowy takiego

budynku nie przekracza 30% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, nie więcej jednak niż 100 tys. zł.

- zakup samochodów ciężarowych, dostawczych lub specjalistycznych wyłącznie dla potrzeb związanych z produkcją w działach specjalnych produkcji rolnej,
- budowę, zakup, instalację urządzeń i obiektów służących do zasilania w wodę, energię elektryczną, gaz i odprowadzenie ścieków w obrębie gospodarstwa,
- zakup, budowę, adaptację i modernizację pomieszczeń socjalnych w gospodarstwach,
- budowę zagrodowych oczyszczalni ścieków w gospodarstwach,
- utwardzenie placów w obrębie gospodarstw i działów specjalnych produkcji rolnej,
- budowę i modernizację dojazdów łączących punkty odbioru mleka w gospodarstwach rolnych z siecią dróg publicznych,
- budowę ogrodzeń,
- rekultywację gruntów rolnych,
- założenie plantacji wieloletnich,
- zakup, budowę, adaptację i modernizację myjni, obiektów do czyszczenia, sortowni, przechowalni, zamrażalni, chłodni i schładzalni owoców i warzyw, pakowni ziemniaków, owoców i warzyw, dla potrzeb gospodarstw rolnych.

Kredyt nie może zostać przeznaczony m.in. na: zakup maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych, które zostały wyprodukowane wcześniej niż trzy lata przed datą zakupu lub były już przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych.

Kwota kredytu nie może przekroczyć 95% wartości nakładów inwestycyjnych składających się na przedsięwzięcie realizowane przez podmiot w gospodarstwie lub gospodarstwach rolnych, nie więcej jednak niż 4 mln zł.

Różnica między wartością przedsięwzięcia inwestycyjnego, a kwotą udzielonego kredytu stanowi udział własny kredytobiorcy. Posiadanie udziału własnego musi zostać udokumentowane przez inwestora przed podpisaniem umowy kredytu w sposób wiarygodny dla Banku.

Oprocentowanie kredytu płacone przez kredytobiorcę nie może być niższe niż 1,2%, 2% lub 3% w skali roku.

Kredyt może zostać udzielony maksymalnie na 15 lat z możliwością zastosowania 3-letniej karencji w spłacie kapitału.

Procedura ubiegania się o kredyt:

- przygotowanie planu przedsięwzięcia,
- uzyskanie oświadczenia Agencji Nieruchomości Rolnych, że przedsięwzięcie inwestycyjne jest realizowane w ramach programu osadnictwa rolniczego,
- uzyskanie pozytywnej opinii Ośrodka Doradztwa Rolniczego właściwego dla miejsca realizacji przedsięwzięcia,
- złożenie w Banku wniosku o kredyt wraz z planem przedsięwzięcia, pozytywną opinią ODR oraz kompletem dokumentów wymaganych przez Bank.

Kredytobiorcy ubiegający się o rentę strukturalną przed przekazaniem gospodarstwa rolnego zobowiązani są doprowadzić do przejęcia długu z tytułu kredytu przez osobę, której przekazują gospodarstwo rolne, lub spłacić kredyt.

5. Kredyt na zakup gruntów rolnych (Symbol KZ)

O kredyt mogą ubiegać się:

- osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, z wyłączeniem emerytów i rencistów,
- osoby prawne,
- jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej.

Kredyt może być przeznaczony na zakup gruntów rolnych w celu:

- utworzenia nowego gospodarstwa rolnego o powierzchni użytków rolnych nie mniejszej od średniej w danym województwie (według danych Głównego Urzędu Statystycznego) i nie większej niż 300 ha użytków rolnych,
- powiększenia gospodarstwa rolnego mającego powierzchnię ogólną co najmniej 1 ha lub powierzchnię użytków rolnych nie mniejszą niż 1 ha przeliczeniowy, obliczoną według zasad stosowanych przy naliczaniu podatku rolnego, do powierzchni użytków rolnych nie mniejszej od średniej w danym województwie (według danych GUS) i nie większej niż 300 ha użytków rolnych.

W przypadku zakupu gruntów rolnych w celu utworzenia lub powiększenia gospodarstwa, które prowadzić będzie działy specjalne

produkcji rolnej, jego powierzchnia może być mniejsza od średniej w danym województwie.

Kwota kredytu nie może przekroczyć:

- 80% ceny umownej gruntów rolnych, nie więcej jednak niż 4 mln zł na przedsięwzięcie realizowane przez podmiot w gospodarstwie lub gospodarstwach rolnych,
- poziomu średnich cen rynkowych gruntów w danym województwie.

Różnica między wartością przedsięwzięcia inwestycyjnego, a kwotą udzielonego kredytu stanowi udział własny kredytobiorcy. Posiadanie udziału własnego musi zostać udokumentowane przez inwestora przed podpisaniem umowy kredytu w sposób wiarygodny dla Banku.

Oprocentowanie kredytu płacone przez kredytobiorcę nie może być niższe niż 1,2% w skali roku.

Kredyt może zostać udzielony maksymalnie na 15 lat z możliwością zastosowania 2-letniej karencji w spłacie kapitału.

Procedura ubiegania się o kredyt:

- przygotowanie planu przedsięwzięcia,
- uzyskanie pozytywnej opinii Ośrodka Doradztwa Rolniczego właściwego dla miejsca realizacji przedsięwzięcia,
- złożenie w Banku wniosku o kredyt wraz z planem przedsięwzięcia, pozytywną opinią ODR oraz kompletem dokumentów wymaganych przez Bank.

Uwaga:

Kredytobiorcy ubiegający się o rentę strukturalną przed przekazaniem gospodarstwa rolnego zobowiązani są nawiązać kontakt z Bankiem, celem doprowadzenia do przejęcia długu z tytułu kredytu przez osobę, której przekazują gospodarstwo rolne, lub do spłaty kredytu

6. Kredyt inwestycyjny na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej znajdujących się na obszarach dotkniętych klęską suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru, plągi gryzoni lub osuwisk ziemi (Symbol KL/01)

Uruchomienie kredytów dla poszkodowanych następuje wyłącznie za zgodą Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi wyrażoną na wniosek właściwego wojewody zgłoszony w okresie 2 miesięcy od wystąpienia

kłęski. Wniosek wojewody zgłaszany jest pod warunkiem dokonania w ciągu 30 dni od wystąpienia kłęski oszacowania strat przez komisję powołaną przez wojewodę.

O kredyt mogą ubiegać się podmioty będące właścicielami lub dzierżawcami w okresach wieloletnich gospodarstw rolnych lub działów specjalnych produkcji rolnej.

Kredyt może zostać przeznaczony m.in. na:

- odbudowę lub remonty kapitalne zniszczonych lub uszkodzonych budynków i budowli służących do produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych, a także budynków mieszkalnych,
- remonty kapitalne zniszczonych lub uszkodzonych ciągników, maszyn i urządzeń rolniczych lub ich zakup w miejsce sprzętu zniszczonego,
- zakup stada podstawowego inwentarza żywego,
- zakup kwalifikowanego materiału szkółkarskiego na odtworzenie sadu.

Udział środków własnych kredytobiorcy nie jest wymagany.

Kwota kredytu nie może przekraczać wartości odtworzeniowej środków trwałych oszacowanej przez komisję powołaną przez wojewodę, nie więcej jednak niż 4 mln zł na przedsięwzięcie realizowane w gospodarstwie rolnym lub 8 mln zł na działły specjalne produkcji rolnej.

Oprocentowanie kredytu płacone przez kredytobiorcę nie może być niższe niż 1,2% w skali roku.

Kredyt może zostać udzielony maksymalnie na 8 lat, z wyjątkiem kredytu na zakup kwalifikowanego materiału szkółkarskiego, gdzie okres spłaty nie może być dłuższy niż 5 lat. Bank może zastosować karencję w spłacie kapitału do 2 lat, a w przypadku kredytu na zakup kwalifikowanego materiału szkółkarskiego do 1 roku.

W okresie objętym umową kredytu Bank może stosować prolongatę spłaty rat kapitału i odsetek, przy czym w przypadku gospodarstw rolnych i działów specjalnych produkcji rolnej znajdujących się na obszarach dotkniętych w 2003 r. kłęską suszy, w których komisje powołane przez wojewodę dokonały szacunku strat powstałych wskutek tej kłęski, możliwe jest wydłużenie o 1 rok maksymalnych okresów spłaty kredytów.

W przypadku kredytów, których termin spłaty przypada w okresie od 1 lipca do 31 grudnia 2004 r., okres spłaty może zostać dodatkowo wydłużony o 12 miesięcy.

Procedura ubiegania się o kredyt:

- pobranie przez poszkodowanego w Banku lub w Ośrodku Doradztwa Rolniczego formularza wniosku o kredyt (wzór wniosku określił Prezes Agencji),
- uzyskanie pozytywnej opinii wojewody odnośnie zakresu i wysokości doznanych szkód, których oszacowania dokonuje komisja powołana przez wojewodę,
- przygotowanie planu przedsięwzięcia,
- uzyskanie pozytywnej opinii ODR właściwego dla miejsca wystąpienia szkody,
- złożenie w Banku wniosku o kredyt wraz z planem przedsięwzięcia, pozytywnymi opiniami ODR i wojewody oraz kompletem dokumentów wymaganych przez Bank.

Kredytobiorcy ubiegający się o rentę strukturalną przed przekazaniem gospodarstwa rolnego zobowiązani są nawiązać kontakt z Bankiem celem doprowadzenia do przejęcia długu z tytułu kredytu przez osobę, której przekazują gospodarstwo rolne, lub do spłaty kredytu.

Objaśnienia:

IP - kredyty inwestycyjne podstawowe

BR - kredyty branżowe

MR - kredyty na utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych przez młodych rolników

KZ - kredyty na zakup gruntów rolnych

MP - kredyty na tworzenie nowych miejsc pracy w działalnościach pozarolniczych

OR - kredyty na osadnictwo rolnicze

KL - kredyty inwestycyjne kłęskowe

* - bank udzielił w 2002 r. kredytów z dopłatą Agencji

RP - kredyty na rozpoczęcie lub zwiększenie produkcji

GP - kredyty na przedsięwzięcia inwestycyjne w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym o usługach dla rolnictwa przez grupy producentów rolnych powstałe na mocy ustawy z dnia 15 września 2000 roku o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw.

- Średnie oprocentowanie kredytów inwestycyjnych z dopłatami ARiMR do ich oprocentowania na dzień 31.12.2002 oraz 31.12.2003 r.

Rodzaj kredytu	IP	BR	MR	KZ	MP	KL	GP
Średnia oprocentowania 2002 r	4,46	2,23	1,88	1,88	4,51		1,88
Średnia oprocentowania 2003 r	3,42	1,73	1,44	1,44	3,42	1,44	1,44

- Suma, liczby i kwoty kredytów inwestycyjnych podstawowych zaciągniętych w 2002 r.

ROK	Liczba udzielonych kredytów	Kwota kredytów w tys. zł
2002	4973	421995
2003	5206	370199

- Suma liczby i kwoty kredytów na zakup gruntów rolnych zaciągniętych w 2002 r.

rok	Liczba udzielonych kredytów	Kwota kredytów w tys. zł
2002	6718	191868
2003	6152	193524

- Suma liczby i kwoty kredytów branżowych zaciągniętych w 2002 r.

ROK	Liczba udzielonych kredytów	Kwota kredytów w tys. zł
2002	1650	551459
2003	1392	520062

- Suma liczby i kwoty kredytów Młody rolnik zaciągniętych w 2002 r.

ROK	Liczba udzielonych kredytów	Kwota kredytów w tys. zł
2002	10226	1070415
2003	11500	1265086

- Suma liczby i kwoty kredytów na nowe miejsca pracy zaciągniętych w 2002 r.

ROK	Liczba udzielonych kredytów	Kwota kredytów w tys. zł
2002	242	26169
2003	184	18661

- Suma liczby i kwoty kredytów na rozpoczęcie lub zwiększenie produkcji zaciągniętych

ROK	Liczba udzielonych kredytów	Kwota kredytów w tys. zł
2002	1	47
2003	1	108

- Suma liczby i kwoty kredytów kłęskowych inwestycyjnych

ROK	Liczba udzielonych kredytów	Kwota kredytów w tys. zł
2002	251	5191
2003	134	2078

- Suma liczby i kwoty dla grup producenckich

ROK	Liczba udzielonych kredytów	Kwota kredytów w tys. zł
2002	1	448
2003	7	3961

Inną pomocą na rzecz rolnictwa był program Operacyjny SAPARD. Przedstawiony został Komisji Europejskiej dnia 29 grudnia 1999 roku. Jest pierwszym instrumentem przedakcesyjnego wsparcia dla rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich, zaproponowany dziesięciu krajom starającym się o członkostwo. Zakres obszarów i zagadnień objętych programem, sposób przygotowania programu operacyjnego, ramy czasowe oraz zasady monitorowania i oceny programu **SAPARD** określa Rozporządzenie Rady (WE) nr 1268/1999 z dnia 21 czerwca 1999 o wsparciu Wspólnoty dla działań przedakcesyjnych na rzecz rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich w krajach kandydujących Europy Środkowo-Wschodniej w okresie przedakcesyjnym. Określone

zostało również, że realizacja Programu SAPARD ma uwzględnić zobowiązania przyjęte w Partnerstwie dla Członkostwa, narodowych programach w zakresie wdrażania *acquis communautaire*, jak również założenia podstawowych zasad polityki UE, w obszarach takich, jak: zamówienia publiczne, pomoc państwa, ochrona środowiska oraz cele Wspólnej Polityki Rolnej, Art. 2 rozporządzenia 1268/99 podaje listę 15 możliwych środków działania, które mogą być finansowane z Programu SAPARD, z zakresu modernizacji rolnictwa, przemysłu rolno-spożywczego i rozwoju obszarów wiejskich.

Przyjęta strategia Programu SAPARD w Polsce przygotowana została również w oparciu o analizę sytuacji na obszarach wiejskich. Strategia ta jest ponadto wynikiem licznych konsultacji, jakie Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi prowadziło na bieżąco z partnerami na szczeblu centralnym, regionalnym, oraz przedstawicielami środowisk społeczno-zawodowych. Władze samorządowe wszystkich województw miały okazję wypowiedzieć się, we współpracy z samorządami powiatowymi, gminnymi, samorządem zawodowym oraz organizacjami społeczno-zawodowymi w zakresie wyboru działań wspieranych w ramach Programu SAPARD. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa została wyznaczona do pełnienia roli Agencji SAPARD, wykonującej funkcje wdrożeniowe i płatnicze. Aby Agencja mogła pełnić tę rolę niezbędnym było uzyskanie akredytacji krajowej, zatwierdzonej przez Komisję Europejską.

W programie Operacyjnym SAPARD zostały określone następujące cele ogólne dla Polski:

- poprawa konkurencyjności polskiego rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego, zarówno na rynku krajowym jak i rynku międzynarodowym,
- dostosowanie sektora rolno-spożywczego do wymagań Jednolitego Rynku w zakresie wymagań sanitarnych, higienicznych oraz jakościowych,
- wsparcie wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury technicznej oraz tworzenie warunków do podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej wsi.

oraz cele dla poszczególnych działań:

- **Działanie 1:**
 - poprawa bezpieczeństwa produkcji i jakości żywności;
 - zwiększenie liczby zakładów spełniających wymagania sanitarne i weterynaryjne UE w zakresie przetwórstwa żywności;
 - wspieranie racjonalizacji, restrukturyzacji i postępu w sektorze dla zwiększenia jego konkurencyjności i ułatwienia dostosowania do funkcjonowania na Jednolitym Rynku;
 - wzmocnienie grup producentów rolnych i ich związków;
 - ograniczenie niekorzystnego oddziaływania zakładów przetwórczych na środowisko naturalne.
- **Działanie 2:**
 - poprawę jakości produkcji rolniczej poprzez udoskonalenie wyposażenia technicznego gospodarstw i dostosowanie warunków produkcji do wymogów *acquis communautaire*,
 - restrukturyzację i różnicowanie produkcji rolniczej jako warunek poprawy efektywności gospodarstw i produkcji do potrzeb rynku,
 - ukierunkowanie produkcji zgodnie z naturalnymi warunkami środowiska przyrodniczego, zminimalizowanie niekorzystnego oddziaływania produkcji rolniczej na środowisko naturalne oraz zachowanie krajobrazu.
- **Działanie 3:**
 - zwiększenie atrakcyjności obszarów wiejskich dla inwestorów lokalnych i inwestorów zewnętrznych;
 - zapewnienie mieszkańcom wsi odpowiedniego standardu życia,
 - zapewnienie warunków dla wdrażania *acquis communautaire*.
- **Działanie 4:**
 - zidentyfikowanie i wykorzystanie nisz rynkowych na produkty i usługi poza rolnictwem,
 - rozwój działalności gospodarczej na obszarach wiejskich poza konwencjonalnym rolnictwem poprzez wsparcie inicyjatywne.
- **Działanie 6:**
 - zwiększenie umiejętności i wiedzy rolników podejmujących dodatkową działalność gospodarczą poza konwencjonalnym rolnictwem,

- zwiększenie umiejętności i wiedzy rolników prowadzących rentowne gospodarstwo rolnicze, leśne lub rybne.
- **Działanie 7:**
 - Pomoc techniczna nastawiona będzie głównie na zwiększenie efektywności wdrażania, monitorowania i kontroli Programu SAPARD na poziomie centralnym, regionalnym i lokalnym oraz zapewnienie sprawnego dotarcia do planowanych beneficjentów Programu.

Terminy realizacji zadań:

Działanie 1. Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych i rybnych:

- I tura – od 17 lipca do 16 października 2002 r.,
- II tura – od 6 stycznia do 7 lutego 2003 r.,
- III tura – od 26 maja do 27 czerwca 2003 r.,
- IV tura – od 30 lipca do 29 września 2003 r.,
- V tura – od 29 października do 1 grudnia 2003 r.,
- VI tura – od 2 grudnia 2003 r. do 2 stycznia 2004 r.,
- VII tura – od 5 stycznia do 5 lutego 2004 r.,

Działanie 2. Inwestycje w gospodarstwach rolnych – od 17 lipca 2002 r. do 20 lutego 2004 r.,

Działanie 3. Rozwój i poprawa infrastruktury obszarów wiejskich:

- I tura – od 17 lipca do 16 września 2002 r.,
- II tura – od 30 lipca do 15 września 2003 r.,

Działanie 4. Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich

- I tura – od 3 do 22 grudnia 2003 r.,
- II tura – od 23 grudnia

Informacja na temat liczby złożonych wniosków o pomoc finansową z Programu SAPARD

Działanie / schemat / komponent	RAZEM KRAJ																
	Dolnośląski	Kujawsko Pomorski	Lubelski	Lubuski	Łódzki	Małopolski	Mazowiecki	Opolski	Podkarpacki	Podlaski	Pomorski	Śląski	Świętokrzyski	Warmińsko - Mazurski	Wielkopolski	Zachodniopomorski	
Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych i rybnych	77	110	100	66	141	116	216	44	65	83	132	132	45	101	278	72	1 778
1.1. Wsparcie restrukturyzacji przetwórstwa i poprawa marketingu artykułów pochodzenia zwierzęcego.	63	81	64	62	113	91	159	39	48	73	116	114	30	90	230	56	1 429
<i>1.1.a Sektor mleczarski</i>	16	33	29	14	33	18	61	14	10	30	10	18	9	35	48	7	385
<i>1.1.b Sektor mięsny</i>	42	43	35	48	79	70	95	25	36	39	62	90	19	49	173	24	929
<i>1.1.c Sektor rybny</i>	5	5			1	3	3		2	4	44	6	2	6	9	25	115
1.2. Wsparcie restrukturyzacji przetwórstwa i poprawa marketingu owoców i warzyw.	14	29	36	4	28	25	57	5	17	10	16	18	15	11	48	16	349
Inwestycje w gospodarstwach rolnych	389	1 234	1 678	186	1 077	1 028	3 718	276	272	499	765	276	1 495	433	1 997	263	15 586
2.1. Restrukturyzacja produkcji mleka.	12	113	76	9	121	7	193	31	27	306	23	19	38	48	145	10	1 178
2.2. Modernizacja gospodarstw specjalizujących się w produkcji zwierząt rzeźnych, w tym:	22	183	45	20	61	36	58	34	28	39	62	59	28	50	294	30	1 049

Informacja na temat liczby zrealizowanych płatności w ramach Programu SAPARD

Dane na dzień 15 marca 2005

Działanie / schemat / komponent	Dolnośląski	Kujawsko - Pomorski	Lubelski	Lubuski	Łódzki	Małopolski	Mazowiecki	Opolski	Podkarpacki	Podlaski	Pomorski	Śląski	Świętokrzyski	Warmińsko - Mazurski	Wielkopolski	Zachodniopomorski	RAZEM KRAJ
Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych i rybnych	31	58	50	15	65	57	97	21	41	45	57	59	22	45	130	24	817
1.1. Wsparcie restrukturyzacji przetwórstwa i poprawa marketingu artykułów pochodzenia zwierzęcego.	28	48	38	14	54	48	75	19	30	41	49	49	18	40	110	20	681
1.1.a Sektor mleczarski	7	18	21	5	20	14	33	10	9	24	7	11	5	19	28	2	233
1.1.b Sektor mięsny	21	27	17	9	33	33	40	9	20	15	27	38	13	20	77	8	407
1.1.c Sektor rybny		3			1	1	2		1	2	15			1	5	10	41
1.2. Wsparcie restrukturyzacji przetwórstwa i poprawa marketingu owoców i warzyw.	3	10	12	1	11	9	22	2	11	4	8	10	4	5	20	4	136
Inwestycje w gospodarstwach rolnych	238	987	1 342	113	708	790	2 566	194	198	427	544	204	1 013	312	1 454	129	11 219
2.1. Restrukturyzacja produkcji mleka.	8	90	66	6	86	3	146	26	22	266	13	16	29	30	111	9	927
2.2. Modernizacja gospodarstw specjalizujących się w produkcji zwierząt rzeźnych.	13	148	33	10	40	21	36	23	21	31	42	41	16	35	215	11	736
w tym: 2.2.1. Modernizacja gospodarstw specjalizujących się w produkcji bydła mięsnego.	2	1	5	1	1	1	1		9	2	3	1	2	6	34		

Kolejne działania na rzecz wspierania działalności związanej z sektorem rolniczym realizowane przez ARiMR rolniczej są:

- dopłaty bezpośrednie
- PROW (plan rozwoju obszarów wiejskich)
- SPO - rolnictwo(sektorowy program operacyjny)

Sektorowy Program Operacyjny (SPO) Rolnictwo -Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego i rozwój obszarów wiejskich stanowi jeden z elementów realizacji strategii rozwoju społeczno - gospodarczego w ramach Narodowego Planu Rozwoju 2004-2006. Został on przygotowany na podstawie wytycznych zawartych w Rozporządzeniu Rady Nr 1260 z 21 czerwca 1999 r. (1260/99/WE) wprowadzającym ogólne przepisy dotyczące funduszy strukturalnych. Jest on jednym z głównych instrumentów przekształceń strukturalnych w rolnictwie.

Jego realizacja rozpoczęła się 16 sierpnia 2004 r.

Przedstawiona w nim jest sytuacja społeczno-ekonomiczną Polski i jej regionów z przed przystąpienia naszego Polski do UE, formułuje cele i opisuje strategię zmierzającą do osiągnięcia spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej z krajami i regionami Wspólnoty, szacuje efekty planowanych interwencji, wskazuje kierunki i wielkość planowanego zaangażowania środków funduszy strukturalnych.

Budżet SPO na lata 2004-2006 wynosi 1 784 mln euro, w tym 1 193 mln euro pochodzi ze środków UE.

Zakres Działań SPO realizowanych przez ARiMR obejmuje m.in.:

• **Inwestycje w gospodarstwach rolnych,**

W ramach działania pomoc może być przyznana na realizację projektów, które przyczynią się do poprawy konkurencyjności gospodarstw poprzez oddziaływanie na wzrost jakości produkcji, jej skalę i profil, obniżenie kosztów oraz spełnienie wymogów w zakresie ochrony środowiska, higieny i warunków utrzymania zwierząt.

Projekty te mogą obejmować m.in.:

- 1) zakup, budowę lub remont połączony z modernizacją budynków lub budowli służących produkcji rolnej;
- 2) zakup lub instalację maszyn, urządzeń lub narzędzi do produkcji rolnej;
- 3) zakup stada podstawowego zwierząt hodowlanych;

- 4) zakładanie sadów lub plantacji wieloletnich;
- 5) wyposażanie pastwisk;
- 6) zakup, instalację lub budowę urządzeń do nawadniania upraw;
- 7) zakup, instalację lub budowę urządzeń służących ochronie środowiska;

Szczegółowy zakres kosztów kwalifikowalnych oraz reguły kwalifikowalności kosztów znajdują się w załączniku nr 1 do Uzupełnienia Programu.

Maksymalny poziom pomocy finansowej wynosi:

- 50% kosztów kwalifikowalnych projektu lub
- 55% kosztów kwalifikowalnych projektu, jeśli beneficjent jest młodym rolnikiem
- 60% kosztów kwalifikowalnych projektu, jeśli modernizowane gospodarstwo położone jest na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania lub
- 65% kosztów kwalifikowalnych projektu, jeśli modernizowane gospodarstwo położone jest na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania i beneficjent jest młodym rolnikiem (młody rolnik wg definicji dot. działania „inwestycje w gospodarstwach rolnych” a nie wg działania 1.2)

Maksymalna wysokość pomocy finansowej udzielonej jednemu beneficjentowi i gospodarstwu w ramach działania, w okresie realizacji Programu, nie może przekroczyć 300 tys. złotych.

Przewiduje się, że w latach 2004-2006 z pomocy w ramach tego działania skorzysta około 17000 rolników i przedsiębiorców prowadzących działalność rolniczą. Od dnia 16 sierpnia 2004 roku oddziały regionalne Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa przyjmują wnioski o pomoc w ramach tego działania. Do 15 kwietnia 2005 roku złożono 12 632 wnioski. Podpisano 1 136 umów. Kolejne będą podpisane w najbliższych tygodniach.

- **Ułatwianie startu młodym rolnikom**

Celem działania jest ułatwienie zakładania lub przejmowania gospodarstw przez młodych rolników oraz wsparcie modernizacji tych gospodarstw.

Rozpoczęcie działalności rolniczej wiąże się z potrzebą dużych nakładów finansowych zwłaszcza, gdy rolnik zmierza do:

- dostosowania się do wymogów rynku oraz poprawy dochodowości gospodarstwa poprzez poprawę jakości, zmianę profilu produkcji, zwiększenie skali produkcji, zwiększenie wartości dodanej oraz wydajności pracy, iub
- poprawy warunków higienicznych i bezpieczeństwa żywności, dobrostanu zwierząt, ochrony środowiska, bezpieczeństwa pracy;

Pomoc finansowa w postaci premii wypłacana będzie jednorazowo osobie, która po raz pierwszy podejmuje prowadzenie gospodarstwa.

Wysokość pomocy w ramach działania wynosi 50 tys. złotych.

Premia nie może być przyznana osobie, która:

- przejęła gospodarstwo od współmałżonka,
- prowadzi gospodarstwo będąc jego współwłaścicielem, chyba, że gospodarstwo to pozostaje we wspólnocie małżeńskiej,
- podjęła po raz pierwszy prowadzenie gospodarstwa
- legitymuje się odpowiednimi kwalifikacjami zawodowymi, tj.:

Przewidywano, że w latach 2004-2006 pomoc otrzyma około 14 500 młodych rolników po raz pierwszy rozpoczynających działalność rolniczą. Od dnia 15 września 2004 r. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa przyjmuje wnioski o pomoc. Do dnia 15 kwietnia 2005 roku rolnicy złożyli 17 513 wniosków. Z 5 261 rolnikami Agencja podpisała już umowy. Do 31 marca ARiMR wypłaciła młodym rolnikom 152 mln zł.

• Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów.

Dotacja przysługuje na uruchomienie lub rozwój działalności dodatkowej w zakresie:

- agroturystyki
- usług związanych z turystyką i wypoczynkiem
- usług na rzecz rolnictwa i gospodarki leśnej
- prowadzonego na małą skalę przetwórstwa produktów rolnych lub jadalnych produktów leśnych
- sprzedaży bezpośredniej produktów pochodzących w większości z własnego gospodarstwa

- wytwarzania materiałów energetycznych z biomasy (zagospodarowanie słomy, odpadów łąkowych, leśnych, itp.) oraz zakładanie plantacji roślin wieloletnich przeznaczonych na cele energetyczne
- rzemiosła i rękodzielnictwa
- drobnych usług na rzecz mieszkańców obszarów wiejskich
- e-commerce - sprzedaży lub promocji przez internet produktów rolnych, objętych Załącznikiem 1 do Traktatu oraz towarów i usług odpowiadających zakresowi niniejszego działania.

Korzystać mogą z programu zarówno osoby fizyczne (rolniczy oraz domownicy) jak i prawne (których celem zgodnie z wpisem do ww. rejestru jest prowadzenie działalności rolniczej).

Warunki jakie należy spełniać ubiegając się o dofinansowanie:

- pomoc może być przyznana, jeżeli projekt jest uzasadniony ekonomicznie, co podlega sprawdzeniu w trakcie oceny wniosku o dofinansowanie projektu
- wspierane będą projekty realizowane w miejscowościach liczących do 5 tys. mieszkańców, należących do gmin wiejskich lub miejsko-wiejskich
- w zakresie agroturystyki przedstawić dokument określający jego kategorię nadaną przez jednostkę prowadzącą kategoryzację obiektów zakwaterowania
- w zakresie usług związanych z turystyką i wypoczynkiem, w tym usług hotelarskich, przedstawić dokument określający jego kategorię nadaną przez jednostkę prowadzącą kategoryzację oraz potwierdzenie wpisu do ewidencji obiektów hotelarskich oraz innych obiektów turystycznych
- beneficjent nie może dokonać zmiany przeznaczenia projektu oraz przeniesienia na rzecz innych osób prawa własności przed upływem 5 lat od dnia zawarcia umowy z ARiMR.

Poziom pomocy publicznej udzielanej beneficjentowi wynosi maksymalnie 50% kosztów projektu. Maksymalna wysokość dofinansowania w okresie trwania programu nie może przekroczyć 100000 zł na jednego beneficjenta.

Budżet działania w latach 2004-2006 107,14 mln euro, w tym 75 mln z Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOiGR) - Sekcja Orientacji i 32,14 mln euro z budżetu państwa.

Przewiduje się, że w latach 2004-2006 z pomocy w ramach tego działania skorzysta 6450 beneficjentów (rolników, domowników i przedsiębiorców rolnych).

Nabór wniosków do działań rozpoczął się 15 września 2004 r. Wnioski, w ramach tego działania, można składać w oddziałach regionalnych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Do dnia 15 kwietnia 2005 roku wpłynęło 1 483 wnioski.

- **Rozwój i ulepszenie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem,**

W ramach działania wspierane będą małe projekty mające na celu polepszenie dostępu rolników (osób fizycznych i prawnych) do infrastruktury technicznej.

Poziom pomocy wynosi do 50% kosztów kwalifikowanych.

Maksymalna wysokość pomocy, przy następujących typach projektów:

- budowy lub modernizacji dróg wewnętrznych, nie zaliczanych do żadnej z kategorii dróg publicznych - 200 000 zł.
- budowy lub modernizacji urządzeń zaopatrzenia w wodę – 80 000 zł
- budowy lub modernizacji urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków – 80 000 zł
- budowy lub modernizacji sieci i urządzeń zaopatrzenia w energię – 120 000 zł.

Przewidywane efekty realizacji działania

W latach 2004-2006 z pomocy skorzysta około 12 000 gospodarstw rolnych.

Nabór wniosków w ramach działań rozpoczął się 15 września 2004 r. Wnioski, w ramach tego działania, można składać w oddziałach regionalnych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Do 15 kwietnia 2005 roku wpłynęło 819 wniosków.

- **Poprawa przetwórstwa i marketingu produktów rolnych**

W ramach tego działania realizowane będą projekty związane z modernizacją zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego, prowadzące do ich dostosowania do warunków funkcjonowania na jednolitym rynku poprzez poprawę konkurencyjności uwarunkowaną wzrostem jakości produkcji, jej skalą i profilem, obniżeniem kosztów oraz spełnieniem wymogów w zakresie norm higienicznych, ochrony środowiska i dobrostanu zwierząt.

Maksymalny poziom pomocy finansowej może sięgać 50% łącznych kosztów kwalifikowanych, jednak nie więcej niż 20 000 000 zł na jeden zakład w okresie trwania Programu. Natomiast wielkość pomocy finansowej na realizację danego projektu, nie może być niższa niż 100 000 zł.

Pomocą finansowa w ramach tego działania objęte będą między innymi:

- zakup specjalistycznego sprzętu do transportu;
- budowa lub remont połączony z modernizacją budynków lub budowli (wraz z infrastrukturą techniczną), produkcyjnych, magazynowych, kontroli laboratoryjnej, socjalnych lub prowadzenia handlu hurtowego;
- zakup lub instalacja urządzeń zapewniających jakość i ubezpieczenie żywności oraz ich monitorowanie;
- zakup lub instalacja urządzeń służących poprawie ochrony środowiska;

Przewidywane efekty realizacji działania

W latach 2004-2006 z pomocy skorzysta około 1000 zakładów przetwórczych.

W dniu 15 września 2004 r. rozpoczął się nabór wniosków w ramach tego działania. Do 15 kwietnia 2005 roku wpłynęło 375 wniosków.

Wykorzystanie środków w województwie Świętokrzyskim z działań SPO

Działanie	% wykorzystanych środków w województwie
Inwestycje w gosp. rolnych	30
Młody Rolnik	117*
Poprawa przetwórstwa i marketingu	kwota - 30 mln - nie ma koperty wojewódzkiej
Różnicowanie działalności rolniczej	13,7
Rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej	6

* liczba zawartych umów zmieści w limicie środków

Liczba złożonych wniosków w województwie Świętokrzyskim z działań SPO

Powiaty	Inwestycje w gosp. rolnych	Młody Rolnik	Poprawa przetwórstwa i marketingu	Różnicowanie działalności rolniczej	Rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej
buski	37	52	0	16	1
jędrzejowski	57	73	0	5	1
kazimierski	32	97	0	4	5
kielecki	27	49	2	16	0
konecki	17	18	1	4	2
opatowski	64	54	0	4	1
ostrowiecki	36	26	0	1	0
pińczowski	36	65	3	2	2
sandomierski	72	168	1	4	0
skarżyski	2	1	0	0	0
starachowicki	5	11	1	0	0
staszowski	48	96	0	3	3
włoszczowski	30	24	1	3	0
RAZEM	463	734	9	62	15

Liczba zawartych umów w Województwie Świętokrzyskim z działań SPO

Powiat	Inwestycje w gosp. rolnych	Młody Rolnik	Poprawa przetwórstwa i marketingu	Różnicowanie działalności rolniczej	Rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej
buski	17	33	0	0	0
jędrzejowski	16	49	0	0	0
kazimierski	17	82	0	0	0
kielecki	10	28	0	0	0
konecki	6	15	0	0	0
opatowski	34	37	0	0	0
ostrowiecki	16	21	0	0	0
pińczowski	11	48	1	0	0
sandomierski	33	120	1	0	0
skarżyski	1	0	0	0	0
starachowicki	3	6	0	0	0
staszowski	12	65	0	0	0
włoszczowski	10	16	0	0	0
Razem	186	520	2	0	0

Literatura:

1. ARiMR – „Dokonania i zamierzenia”, praca zbiorowa pod kierownictwem Wojciecha Pomady
2. Ustawa o Utworzeniu ARiMR Dz.U. z dnia 4 stycznia 2004
3. Opracowanie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi „Wsparcie gospodarstw rolnych po akcesji UE”

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 grudnia 2004 w sprawie trybu składania i wzoru wniosku o dotacje realizacji projektu w zakresie działania „poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych”